

General | | Actualitzat el 03/02/2021 a les 08:00

La dislèxia: què és i com afecta les criatures

Noves evidències científiques mostren la complexitat d'aquest trastorn, més enllà de la dificultat per llegir o escriure

[inicentrareport]Un estudi recent de la l'UC San Francisco amb el Dyslexia Center i l'UCSF Memory and Aging Center ha arribat a la conclusió que les criatures amb dislèxia tenen respostes emocionals més fortes

(<https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0010945220304081>) . La investigació ha fet emergir la complexitat d'aquest transtorn que fins ara s'ha associat fonamentalment amb la dificultat per descodificar i reproduir símbols escrits.

[nointext][intext1]

Hem volgut parlar d'aquesta nova evidència científica amb la psicòloga Margot Ripoll, especialitzada en rehabilitació i reeducació infantil, per saber com impacta aquesta patologia en la psicologia i l'estat emocional de les criatures. L'especialista alerta de la importància de detectar a temps la dislèxia i acompanyar-la correctament per evitar la desafecció escolar.

[intext2]

[GotaVerdaPle] **La dislèxia es coneix fonamentalment com un trastorn de l'aprenentatge. Sorpren aquesta darrera troballa?**

[GotaVerdaBuit] Els professionals que treballem en rehabilitació i reeducació infantil hem vist un percentatge molt alt de criatures amb trastorns de l'aprenentatge que també manifesten simptomatologia emocional associada i problemes d'autoestima. Més ansietat, més sensibilitat, menys tolerància a la frustració... Són més sensibles a la crítica, però amb freqüència destaquen per ser més creatius i hàbils en les relacions socials.

[GotaVerdaPle] **Així una criatura dislèxica té més habilitats socials?**

[GotaVerdaBuit] Depèn. No és una qüestió de blanc i negre. Segurament és més reactiva i més sensible que la resta. Això en situacions positives la beneficia per ser, per exemple, més expressiva, però alhora és més vulnerable a manifestar ansietat i depressió en situacions desfavorables, com per exemple, a l'hora d'afrontar la crítica. Ara els investigadors hauran de veure, per exemple, si aquesta sensibilitat es relaciona també amb una major empatia, un aspecte de pes en la intel·ligència emocional.

[GotaVerdaPle] **És, doncs, un transtorn molt més complex del que es coneixia fins ara?**

[GotaVerdaBuit] La dislèxia és efectivament un trastorn complex, els professionals de la neuropsicologia ho hem sabut sempre. Es coneix com un trastorn de l'aprenentatge de la lectura, però també abarca altres dificultats relacionades amb el llenguatge com el lletreig, l'escriptura, l'ortografia, l'organització del discurs, l'aprenentatge de seqüències verbals automàtiques com els dies de la setmana o les taules de multiplicar, etc. També dificultats de tipus perceptiu. Encara queda molt per investigar, però el desenvolupament de la psicologia cognitiva i altres disciplines com la neuropsicologia estan aportant descobriments importants, donant peu a nous plantejaments sobre el funcionament i les possibles causes de la dislèxia.

[GotaVerdaPle] **Com es detecta?**

[GotaVerdaBuit] El diagnòstic de la dislèxia és clínic. Actualment no existeix una sola prova que pugui diagnosticar la dislèxia, sinó que s'han de tenir en compte diferents factors com la història de desenvolupament del pacient, temes educatius i història clínica, així com l'aplicació d'una exploració

neuropsicològica complerta.

Recordem que la dislèxia és un trastorn amb alta càrrega hereditària; també haurem de descartar organicitat a nivell de visió, audició, etc. S'administren proves de lectura i altres habilitats acadèmiques però també s'elabora un perfil cognitiu a través d'una exploració neuropsicològica.

La detecció de dificultats pot variar molt i els símptomes depenen de l'edat, però generalment es relacionen amb dificultats per distingir esquerra-dreta, amb les seqüències verbals automàtiques com l'abecedari, els dies de la setmana, els mesos de l'any, els colors, les taules de multiplicar, etc. També per copiar correctament de la pissarra al full.

Tenen grans problemes per adquirir la mecànica lectora i per comprendre el llenguatge escrit, falta d'atenció i concentració moltes vegades associada a l'esforç intel·lectual que han de realitzar per superar les dificultats. Experimenten un alt grau de fatiga, produint una atenció inestable i poc sostinguda. També dificultats per seguir i portar a terme ordres complexes i continuades. Dins d'aquest context de dificultats, els aprenentatges de la lectura i l'escriptura poden resultar densos, àrids i sense interès, reflectint moltes vegades frustració i falta d'interès.

A la nostra unitat de diagnòstic el gruix de pacients dislèxics arriba a 3r de primària o bé quan comencen la ESO. En el cas dels petits, s'explica perquè durant els dos primers cursos de primària els infants encara estan adquirint i assolint el procés lecto-escriptor i és normal que tinguin diferents ritmes i algunes dificultats, però quan arriben a 3r de primària ja s'espera que aquest procés estigui assolit i és quan es produeix la detecció de dificultats, les consultes i els primers diagnòstics.

En el cas dels joves, habitualment es tracta de perfils intel·ligents, que han anat compensant amb tècniques de memòria i altres recursos i que han anat aprovant a base d'un gran esforç que no correspon amb els baixos resultats obtinguts. El currículum escolar tradicional a l'etapa de primària fomenta molt la memorització i la recuperació memorística dels aprenentatges i per això passen desapercebuts però quan arriben a la ESO i se'ls demana que raonin sobre els coneixements i que ho expliquin desenvolupant un text es produeix un segon pic de detecció de casos.

[GotaVerdaPle] Quins efectes pot tenir la dislèxia si no hi ha una detecció precoç?

[GotaVerdaBuit] La gestió que es fa d'una criatura amb dislèxia té un fort impacte en la seva autoestima, molt lligada al seu desenvolupament acadèmic i al sentiment de sentir-se capaç. Si la dislèxia no és detectada a temps o l'escola no posa en marxa el protocol pertinent, així com les adaptacions curriculars necessàries, i l'infant no rep ajuda extra reeducativa per compensar les dificultats, podem tenir situacions que els exposarà a patir ansietat i rebuig cap a l'aprenentatge, sentiments de poca capacitat, baixa autoestima...

Vetllar perquè aquesta atenció es doni a les escoles després d'un diagnòstic constitueix un dels pilars del treball que fem a la Clínica Uditán (<https://www.uditanpsicologia.es/udit%C3%A1n-psicolog%C3%ADa-y-logopedia-qui%C3%A9nes-somos/servicios-psicolog%C3%ADa-y-logopedia/>), per exemple. Coordinar els mestres, els pares i el tractament és bàsic. Estar pendents que cada any de la seva vida escolar tinguin activats els dispositius i les ajudes pertinents és fonamental.

A l'escola tot passa per llegir, escriure o saber explicar quelcom après i en totes aquestes habilitats els dislèxics tenen grans dificultats. Quan s'ha fet una reeducació forta, aquests infants poden arribar a tenir una mecànica lectora ben automatitzada però segueixen sense comprendre el que han llegit o amb dificultats per fer inferències sobre la lectura i continuen necessitant adaptacions, aprendre estratègies compensatòries i més temps per concloure les feines. És evident que tot aquest esforç ha de tenir alguna repercussió a nivell emocional.

[GotaVerdaPle] La dislèxia s'acompanya prou a nivell emocional a l'escola o en els entorns

familiars?

[GotaVerdaBuit] Actualment cal un impuls en els dos ambients. No podem simplificar la dislèxia com a dificultat única per llegir perquè té un impacte més gran tal i com hem explicat. Són criatures que ho aconsegueixen tot fent un gran esforç i moltes vegades no obtenen els resultats desitjats. Tampoc els beneficia sentir comentaris de l'estil ?veus com quan vols pots??. No tot és qüestió de voluntat i d'esforçar-se ?més?. No són mandrosos, tot el contrari. Quan no poden és perquè no poden. I quan no se senten recolzats per l'escola moltes vegades llencen la tovallola. Necessiten un acompanyament al llarg de tot el procés escolar. Al final, acaben buscant la manera de trobar una sortida professional poc relacionada amb tasques de llegir o escriure i sí, en canvi, amb tasques més creatives.

[GotaVerdaPle] Com s'ha d'abordar el procés d'aprenentatge d'una criatura amb dislèxia?

[GotaVerdaBuit] Primer de tot, cal considerar que cada criatura té les seves pròpies particularitats i que per tant, necessita que les tinguem en compte a l'hora de dissenyar el seu procés d'aprenentatge. Els estudis realitzats demostren també que no existeix una sola perspectiva pel desenvolupament de la competència lectora. A la nostra clínica per exemple ens hem format en pedagogia Montessori, Mètode Palau Fotosil·làbic i Multi sensorial Orton-Gilligan i en el nostre dia a dia hem de fer combinacions específiques per a cada cas concret, un vestit a mida. Això a l'escola pot resultar més difícil però no impossible.

Una criatura dislèxica té moltes dificultats que obstaculitzen la seva motivació vers el procés d'aprenentatge i moltes vegades acaba generant rebuig. Minimitzar aquest impacte tan negatiu cap a l'aprenentatge és responsabilitat del professional que treballa amb ell. Com? Doncs, és fonamental atendre la reeducació del procés de forma integradora i multi-sensorial, fent servir diferents canals d'informació. Hi ha diferents subtipus de dislèxia i criatures que tenen més facilitat amb estímuls verbals o visuals. Això ho sabem després de veure com funciona el seu cervell i ho plasmem en l'informe neuropsicològic.

Aquí és bàsic conèixer els punts dèbils d'aquell infant en particular, però especialment treballar des de els seus punts forts, que són diferents en cada subjecte. Aquests punts forts s'han de traslladar a l'escola perquè ens estan dient com necessita aprendre aquell cervell en particular. Amb l'exploració neuropsicològica i les orientacions escolars podem assessorar als mestres per adaptar millor les situacions d'aprenentatge.

Cal fer més accessible la neuroeducació als docents, i donar-los més recursos, doncs hi ha elements que el professorat ha de conèixer com, per exemple, que hi ha diferents tipus de dislèxia, que l'entorn de la situació d'aprenentatge tindrà un impacte diferent en cada criatura, els diferents mètodes de intervenció, les conseqüències emocionals...

La intervenció ideal és la d'un equip que pugui coordinar i acompanyar el procés. El professional que ha de fer el diagnòstic és el neuropsicòleg i el que ha de dur a terme la reeducació és el psicòleg o psicopedagog i el logopeda amb formació específica en dislèxia. A més haurà d'activar-se el protocol de dislèxia reconegut per la Generalitat i orientar a l'escola sobre quines modificacions o adaptacions curriculars es poden introduir a l'aula (més temps, menys penalització de les faltes d'ortografia, evitar llegir en veu alta, simplificar i subratllar els enunciats, etc.)

[info]Segueix a la Margot Ripoll a les xarxes socials
(<https://www.instagram.com/elsalonicitodemama/>) [/info]

[facentrareport]

[enquestaregistre]